

Grzegorz Majkowski

Sprawozdanie z ogólnopolskiej konferencji naukowej Idee, wartości, słowa w życiu publicznym, Łódź 17–18 kwietnia 2013 roku, Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi .

Językoznawstwo : współczesne badania, problemy i analizy językoznawcze 7, 135-138

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Grzegorz Majkowski

Sprawozdanie z ogólnopolskiej konferencji naukowej *Idee, wartości, słowa w życiu publicznym*, Łódź 17–18 kwietnia 2013 roku, Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi

Z inicjatywy Katedry Komunikacji Językowej, Zakładu Dziennikarstwa, Zakładu Komunikacji Społecznej i Socjologii Mediów Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi oraz Pracowni Badań nad Komunikacją Pragmatyczną Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie zorganizowano Ogólnopolską Konferencję Naukową *Idee, wartości, słowa w życiu publicznym*. Konferencja miała miejsce w Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi w dniach 17–18 kwietnia 2013 roku¹.

Spotkanie badaczy reprezentujących rozmaite dyscypliny humanistyczne i różne ośrodki akademickie² było szansą na wymianę poglądów na temat zjawisk charakterystycz-

¹ Komitet Naukowy Konferencji tworzyli: prof. dr hab. n. med. Hieronim Bartel (Dziekan Wydziału Humanistycznego AHE w Łodzi), prof. nadzw. dr hab. Grzegorz Majkowski (przewodniczący), prof. nadzw. dr hab. Anna Krupska-Perek, prof. nadzw. dr hab. Wiesław Sonczyk. W Komitecie Organizacyjnym Konferencji znaleźli się: dr Leszek Kuras (przewodniczący), dr Justyna Makowska (sekretarz), dr Anna Fadecka (sekretarz), dr Marek Palczewski, dr Marek Graszewicz. Obrady miały miejsce w Budynku G Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi przy ul. Rewolucji 1905 roku nr 52. Honorowy patronat nad konferencją objęli: Wojewoda Łódzki, Marszałek Województwa Łódzkiego, Prezydent Miasta Łodzi, Łódzka Izba Przemysłowo-Handlowa. Patronami medialnymi byli: TVP Łódź i Radio Łódź 99,2 MHz.

² W konferencji brali udział pracownicy z następujących ośrodków akademickich: Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Katolicki Uniwersytet Lubelski im. Jana Pawła II, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Medyczny w Łodzi, Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Ciechanowie, Podhalańska Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nowym Targu, Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi.

nych dla życia społecznego w ponowoczesności. Przedmiotem dyskusji stały się skutki dominacji relatywizmu w życiu publicznym. Na problem ten spojrzano z perspektywy wiedzy o komunikowaniu i wiedzy o współczesnych mediach, z perspektywy socjologii, nauk politycznych, psychologii, lingwistyki, filozofii oraz etyki. Interdyscyplinarny charakter konferencji pozwolił na dyskusję w ramach kilku obszarów tematycznych: wartości i idee obecne w życiu publicznym, relatywizm a idee, współczesne ideologie, rola mediów w życiu publicznym, „idea” telewizji publicznej, współczesne sposoby i formy komunikowania (komunikacja w mediach, w cyberprzestrzeni, w biznesie, komunikacja werbalna i niewerbalna, współczesna kultura językowa, agresja językowa, język kampanijny – język reklamy i tekstów wyborczych), analiza dyskursu publicznego w Polsce, dyskurs polityczny: dyskurs etyczny/romantyczny a liberalny/pragmatyczny, polityka i politycy a obywatele – narzędzia oddziaływania politycznego na opinię publiczną, rola reklamy i marketingu (np. politycznego) w kształtowaniu opinii publicznej, dziennikarska odpowiedzialność za słowo, dziennikarstwo śledcze w Polsce, diagnoza i prognoza, wartości w dziennikarskich kodeksach etycznych.

W tym miejscu przedstawiamy problematykę językoznawczą podjętą na konferencji. Zagadnieniom lingwistycznym poświęcono jedną z sesji plenarnych: *Słowo w życiu publicznym* (prowadzący sekcję – Grzegorz Majkowski) oraz sekcję *Słowo różnie podane* (prowadząca – Anna Krupska-Perek). Janusz Maciaszek (Uniwersytet Łódzki) w referacie *Komunikacyjny i perswazyjny aspekt metafory w dyskursie publicznym* zwrócił uwagę na metaforę służącą niedosłownemu komunikowaniu odbiorcy przekonań nadawcy. Metafory o takiej funkcji autor zaobserwował w dyskursie publicznym i politycznym. Zaproponował wyjaśnienie mechanizmu komunikowania metaforycznego w oparciu o teorię interpretacji Donalda Davidsona oraz o teorię działania. Wprowadził pojęcie stereotypu emocjonalnego związanego z nośnikiem metafory w celu sformułowania propozycji kryterium selekcyjnego, które pozwala na przypisanie użyciu metafory funkcji komunikowania określonych treści. Grzegorz Majkowski (Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie) w referacie *Język w rzeczywistości społecznej* podjął zagadnienie roli języka w życiu społecznym i jego znaczenia w zmienianiu rzeczywistości. Autor nakreślił tło historyczno-kulturowe i społeczno-polityczne związane z komunikacją. Następnie podjął próbę odpowiedzi na pytanie, dlaczego we współczesnym świecie język służy przede wszystkim nie do opisu rzeczywistości, ale do jej zmieniania lub deformowania? Świadczą o tym różnego typu kampanie: reklamowe, wyborcze, wypowiedzi polityków, przekazy w mediach tradycyjnych i w cyberprzestrzeni.

Dyskursu politycznego dotyczyły jeszcze dwa inne wystąpienia. W referacie *Nie wie lewica, co czyni prawica. Ilościowa analiza komparatywna języka prawicy i lewicy w latach 2001–2007* Laura Polkowska (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie) przedstawiła ilościową analizę porównawczą języka współczesnej polskiej prawicy i lewicy politycznej w tekstach przemówień parlamentarnych posłów IV i V kadencji Sejmu. Na podstawie dwóch list frekwencyjnych ustaliła zbiór wyrazów najczęściej używanych przez polityków prawicowych i lewicowych. Określiła aksjologiczny potencjał przemówień. Wystąpienie Anety Majkowskiej (Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie) *Zmiany w sejmowej etykiecie językowej* zostało poświęcone grzeczno-

ści językowej i zasadom jej naruszenia w debacie sejmowej jako gatunku wypowiedzi. Genologii lingwistycznej dotyczył także referat Anny Chrupczalskiej-Laskowskiej (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie) „*Jaja na trzepaku*”, „*Pęczak nie pęka*”, „*Czarna piękność*” – *język i styl przepisów kulinarnych Marty Gessler*. Autorka ukazała specyfikę języka i stylu oraz struktury gatunkowej przepisów kulinarnych Marty Gessler, publikowanych w „Wysokich Obcasach” (dodatku do „Gazety Wyborczej”). Wzorzec gatunkowy tych przepisów posiada bardziej złożoną postać, wzbogaconą na przykład o wspomnienia, anegdoty, opowiadania restauratorki, które przyciągają uwagę czytelnika. W wystąpieniu *Spór polityczny jako konflikt narracji. O językowych przyczynach antagonizmów politycznych* Maciej Bachryj-Krzywaźnia (Uniwersytet Wrocławski) tytułowe pojęcie *narracji* zaprezentował jako strukturę, w której “zarówno wydarza się, jak i wyraża ludzkie doświadczenie i rozumienie rzeczywistości”. Uznał, że w dyskursie politycznym grupy mogą wytwarzać konkurencyjne narracje, nadające odmienny sens tym samym wydarzeniom, co utrudnia bądź uniemożliwia porozumienie. Powstający wówczas dystans poznawczy ukazał na przykładzie konkurencyjnych narracji na temat katastrofy smoleńskiej oraz tzw. IV RP.

Anna Bielska (Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi) w referacie *Idea przekładu dramatu Szekspira w kontekście kultury współczesnego czytelnika* dokonała analizy semantycznej trzech polskich tłumaczeń *Romea i Julii* Williama Szekspira. Wykorzystała przekłady Józefa Paszkowskiego, Macieja Słomczyńskiego oraz Stanisława Barańczaka. Szczególną uwagę zwróciła na kwestię ekwiwalencji w polskich przekładach oraz na kwestie semantyczne. Katarzyna Burska (Uniwersytet Łódzki) w referacie *Peryfraz a jej jednowyrazowy odpowiednik (na materiale polskich tygodników)* omówiła strukturę i funkcję określeń peryfrastycznych mających rzeczownikowe odpowiedniki. Zauważyła, że dziennikarze wykorzystują peryfrazy do wyrażania treści w zakamuflowany sposób, jako nośniki ironii, środek pozwalający kumulować pozytywne bądź negatywne treści. Justyna Mazepus (Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi) w referacie *Wpływ wybranych mediów na wzrost przemocy, uzależnień i zaburzeń komunikacyjnych* poruszyła problem negatywnego wpływu telewizji, Internetu i gier komputerowych na umiejętności językowe dzieci. Problemom tym przyjrzała się także Jolanta Piekarska (Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi) w wystąpieniu *O zaburzeniach komunikacji językowej*. Autorka przedstawiła błędy zewnątrzjęzykowe, wewnątrzjęzykowe i merytoryczne nieświadomie popełniane przez uczniów szkoły podstawowej. Sylwia Motyl (Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi) w wystąpieniu *Odcienie uczuć we frazeologii polskiej i niemieckiej* porównała polskie i niemieckie frazeologizmy wyrażające różne odcienie uczuć. Referat *Procesy wpływające na kształtowanie się nazw miejskich kiedyś i dziś* Anna Arciszewska (Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi) poświęciła współczesnym tendencjom w nazewnictwie Katowic. Marcin Józefaciuk (Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi) w wystąpieniu *Znaki w cyberprzestrzeni jako znaki językowe* podjął problem komunikacji językowej w Internecie.

W referacie *Kandydotwórstwo, piłkocraja i przekrętka – język felietonów* Waldemara Łodzińskiego Patryk Iwańczyk (Uniwersytet im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie) zwrócił uwagę na zjawisko kreatywności językowej w felietonistyce prasowej. W fe-

lietionach Waldemara Łodzińskiego wyraża się ono głównie w pomysłowych neologizmach słotwórczych. Językowi felietonów został poświęcony także referat *Ironia jako sposób wartościowania na przykładzie felietonów prasowych Krzysztofa Teodora Toeplitza*, w którym Aleksandra Woszczyńska (Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi) omówiła wyrażenia o nacechowaniu ironicznym, występujące w felietonach wymienionego w tytule dziennikarza. Zdaniem referentki, ironia jest traktowana przez Krzysztofa Teodora Toeplitza nie tylko jako chwyt retoryczny, ale przede wszystkim jako typ postawy intelektualnej wobec świata. Do problematyki perswazji nawiązała Paulina Mucha (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie) w referacie *Najczęstsze chwytów językowych w negocjacjach biznesowych*, w którym zwróciła uwagę na środki językowe służące przekonywaniu stron w negocjacjach. Przedstawiła wykładniki wpływające na skuteczność negocjacji: elementy systemowe waloryzujące osoby (aspekt ‘podmiotowości’) oraz środki podnoszące atrakcyjność oferty poprzez uwypuklenie cech przedstawianych produktów (aspekt ‘przedmiotowości’). W negocjacjach dobór środków językowych jest podporządkowany celom perswazyjnym nadawcy, przy czym cele te nie zawsze są korzystne dla odbiorcy komunikatu. Marta Wybraniec (Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi) referat *Ruch i słowo w komunikacji baletowej* poświęciła sposobom komunikowania audytorium treści wyrażanych w przedstawieniu baletowy. Autorka doszła do wniosku, że pełna komunikacja baletowa zależy od umiejętności łączenia sygnałów niewerbalnych, realizowanych przez ruchy ciała tancerzy, z sygnałami werbalnymi zawartymi w librecie czy programie. Umiejętność tę powinni posiadać zarówno nadawcy, jak i odbiorcy komunikatu baletowego.

Większość z zaprezentowanych referatów została zamieszczona w tomie zbiorowym *Idee, wartości, słowa w życiu publicznym*³.

W trakcie konferencji doszło do ważnej dla pracowników Uczelni uroczystości. Sali prasowo-telewizyjnej nadano imię Wojciecha Słodkowskiego, znanego łódzkiego dziennikarza, a także wieloletniego wykładowcy Akademii. Obok tego wydarzenia miał również miejsce dziennikarski panel dyskusyjny *Media publiczne w Polsce*.

Konferencja spotkała się z dużym zainteresowaniem ze strony społeczności akademickiej z Łodzi i innych ośrodków naukowych, łódzkich mediów oraz ze strony tych wszystkich, których interesuje miejsce jednostki we współczesnym świecie.

³ G. Majkowski, J. Makowska, L. Kuras, *Idee, wartości, słowa w życiu publicznym*, Wydawnictwo AHE (wydanie tomu przewidziano w 2014 roku).